

Veldig mange av Moe Odins avkom har arvet spensten til faren. I en alder av 23 år tar han seg fortsatt lett fram i terrenget. Neste år blir siste mulighet til å bedekke med Elding-sønnen.

Foto: Arild Hansen

Moe Odin takker av neste år

Ideen var det hingsteholder Per-Ole Tysland som lanserte, beslutningen tok eierne Arvid Grønheim og Tor-Martin Moe i felleskap. Etter 21 år i avlen takker Moe Odin (e Elding – Moe Vilja e Lyngsvarten) av som avlshingst neste år.

Kristine Kihle
kristine@tgn.no

Det er sju år siden Moe Odin ble tildelt graden ELITE for «særdeles god nedarving». I dag kan han vise til 38 kårede sønner. De ferske Derby-vinnerne Grisle Odin GL og Havglimt er de siste i rekken, med Kriterie-treer Balder Odin og Kriterie-firer Olav.

– Det var en vanskelig beslutning, for vi ser at han fortsatt lager gode avkom. Han har noe å bidra med, men på den andre siden er det mye av blodet hans i omløp, medgir Tor-Martin Moe som virkelig fikk noe å tygge på da Per-Ole Tysland lanserte ideen om å avrunde med flagge til topps, for en verdig avslutning.

– I år ble det litt for mange tomme hopper. Jeg vet hva det betyr økonomisk for hoppeeier. Neste år går vi «all inn» for å avslutte på topp. Det starter allerede før jeg sender ham fra meg med en E-vitaminkur som skal styrke sædkvaliteten, forteller Tor-Martin Moe.

I lag med Arvid Grønheim, som eier 51 prosent, har han tatt beslutningen om at 2021 blir det siste året til Moe Odin som aktiv avlshingst.

– Det betyr mye for oss at Odin blir husket som den fantastiske beskjele-

ren han er, ikke en annenrangs hingst som får færre og færre hopper. Det fortjener han ikke! Det oppveier også det vanskelige i dette valget, fastslår Moe til TGN.

PRESSET AV «JOP»

Formelt sett har det vært åtte forskjellige hingsteholdere på Moe Odin – alle i Norge – siden han debuterte som avlshingst som 4-åring.

– Hva med Sverige?

– Jan-Olov Persson presset hardt på. Tro meg! Han ville ha ham, men det var aldri på tale. Det har vært vårt ønske, at det var norske oppdrettere som fikk forsterretten. Svenskene har hatt muligheten, enten på sending eller å komme hit til Norge med hoppa.

Det har resultert i at det er blitt tre svenske hopper som er blitt millionærer, i tillegg til ni hingster/vallaker. I Norge er det 26 millionærer, men ingen av dem er hopper.

– Ditt syn på det?

– Statistikken forteller at det ikke er så mange gode hopper, men jeg tror nok at det er mange talenter som er blitt kjørt «i hjel», akkurat som jeg gjorde med Moe Vilja, moren til Odin. Hun var et stort talent. Det er mulig det er en unnskyldning, men det er mange som

har sagt det samme til meg, sier Moe med et smil.

SÅRT MED MOE BRAGE

– Hvem er det beste avkommet?

– Det er et vanskelig spørsmål! Grisle Odin GL har veldig mye av Moe Odin i seg. Selv om jeg er partisk, må jeg få trekke fram Moe Brage også. Bevegelsene med mykheten og spensten som han arvet etter pappaen sin, var helt spesiell.

Moe Brage, som allerede kom i Moe Odins første årgang, ble ikke ble kåret pga en birkelandsfraktur (løs bit i en bakkode).

– Hvilket forhold har du til den avgjørelsen i dag?

– Det var en liten bit, som han kunne slått på seg som føll. Jeg ga avlskomiteen et skriftlig tilbud, hvis de lot han få 25 hopper, skulle jeg påkoste røntgen for å se om det var arvbart eller ikke. Men det ville de ikke. Jeg er fortsatt lei meg for det, for jeg tror han kunne tilført kaldblodshesten mye med Braute som morfar.

BORK ODIN VS TEKNO ODIN

– Hvem er den beste avlshingsten etter Moe Odin?

– Så langt, Bork Odin. Tekno Odin har ikke så mange avkom i Norge. Han

har ikke den samme bredden som Bork Odin, men det ser ut som Tekno Odin har flere topper. Dette er et farlig farvann å komme med uttalelser i, men kanskje det hadde vært annerledes om Tekno Odin hadde hatt flere avkom i Norge, undrer Tor-Martin Moe.

– Hvordan blir livet til Moe Odin når avlskarrieren er over?

– Slik som det er i dag når han er hjemme. Han har en stor luftegård på 20-30 mål med skogsterreng hvor han stortrives. Der går han sammen med en åring, en sønn. Også blir han mosjonert fire dager i uken, det synes han er morsomt. Han blir ikke blid, om det går for lenge mellom de turene.

BEGRAVES PÅ MOE

– Hva med den dagen det er over?

– Da skal han begraves her på Moe gård, under en blodbøk i hagen som bestefaren min plantet på slutten av 1800-tallet, forteller Tor-Martin Moe som fyller 83 år i november.

– Hvordan ser din pensjonisttilværelse ut?

– Jeg har egentlig sagt at jeg ikke skal ha flere hester, for jeg har en kreftdiagnose som gjør at jeg ikke vet hva framtiden bringer. Datteren min og mannen hennes har overtatt gården, de flyt-

Visste du at...

- ▶ ... Moe Odin var ubeseiret gjennom 3- og 4-års sesongen? Han tok 92 seire (på 160 starter) før han la løpskoene på hylla som 14-åring.
- ▶ ... han hadde sin beste sesong som 10-åring? Det året tok han 19 seire på 23 starter, travet rekorden 19,3 og kjørte inn over to millioner kroner.
- ▶ ... Moe Odin ble kåret som 3-åring og debuterte i avlen som 4-åring? Han har 1067 avkom i Norge, 311 i Sverige. Tekno Odin (10 549 229) og Odd Herakles (8 324 790) har kjørt inn mest. I Norge har han 26 millionærer. I Sverige er det ni stykker. Odin Tabac (SEK 3 567 965) har tjent mest. Deretter kommer Pydin (SEK 2 478 594) og Mel Odin (SEK 2 210 300).
- ▶ ... ingen norskfødte hopper etter Moe Odin har passert én million kroner innkjørt? Nærmest er Urd (926 500), Lome Oda (923 118) og Ness Tjo Oda (899 000). I Sverige er statistikken bedre; Jenny RG (SEK 2 030 700), Nordblomma (SEK 1 957 300) og Nordvanja (SEK 1 248 600) har passert milepælen på én million kroner innkjørt.
- ▶ ... Moe Odin ble avlschampion første gang i 2008? Siden har han hatt tronen bortsett fra 2018. Da var det sønnen Bork Odin som hadde mest innkjørte på sine avkom. I år ligger gamlefar an til å ta sitt 12. championat. Klarer han det, får han ett championat mer enn faren Elding!

Fakta

Hingsteholdere for Moe Odin:

- Thorvald Kristensen: 2001*
- Sigbjørn Baann: 2002*
- Lars O Romtveit/Lørge Hestealsgard: 2002, 2004
- Toralf Øvergaard/Spangberg Hingstestasjon: 2005-2010**
- Harald Kvåle/Lauvåsen Avlsstasjon: 2011-2012
- Ole Tom Nyborg/Spangberg Hingstestasjon: 2013-2014, 2017
- Odd Dvergsdal/Jæren Hingst: 2015-2016, 2018-2019
- Per-Ole Tysland/Holtan Gård: 2020-2021

* De to første årene stod Moe Odin hjemme hos Tor-Martin Moe i Gjerstad, mens det var Kristensen og Baann som hadde det formelle ansvaret og hoppene oppstallet på sine stasjoner i Sandnål.

** I disse sesongene var det Ola Engenvold som var trener. Elisabeth Nøkleby, som red master på Moe Odin under V75-kjøringen på Biri tidlig i oktober, var også en viktig støttespiller.

ter hjem til neste år. De har en åringshingst etter Moe Odin og Gornes Dona som jeg har ansvaret for. I tillegg trener jeg en 2-årshoppe (Hauan Stjerna som travet for fort i mønstringsløp i begynnelsen av oktober, red anm) som jeg har med Morten Einang. Han har også vært på meg for å ta en 2-åring til. Vi har også 3-årige Garli Viktor (e Alm Viktor u Moe Syn) sammen, men den står hos Anders L Wolden akkurat nå. Det er et talent, men han binder seg sammen med andre, forteller Tor-Martin Moe til TGN.

Slik blir 2021

Holtan gård rullet ut den røde løperen da Tor-Martin Moe ankom med Moe Odin i år. Neste år tilbyr avlsstasjonen i Vestfold avlschampion for siste gang. Foto: Arild Hansen

I år var Moe Odin på Holtan gård i Stokke for første gang. Det var ikke tilbud om sending, det blir også resepten neste år – fra samme stasjon.

Kristine Kihle
kristine@tgn.no

– Vi er generelt sett fornøyde med årets sesong. Moe Odin fikk totalt 40 hopper, og av disse er 23 bekreftet drektige (57 prosent). Rundt halvparten av de som ble drektige, tok seg på første forsøk og det harmonerer med sædkvaliteten hans gjennom sesongen. Mai og juni var desidert best, både på sædkvalitet og drektighet, og juli var noe laver, sier Elin Grøneng Tysland.

Hun er stutteriansvarlig på Holtan gård. Sammen med Per-Ole har hun regien på både hopper og hingster.

– Juli var generelt en vanskelig måned. Drektigheten gikk ned hos alle våre hingster, men det tror vi hovedsaklig skyldes uvanlig lave temperaturer og særdeles mye regn, som igjen gir dårlige brunster hos hoppene, påpeker Grøneng Tysland som synes det står respekt av at kretsen rundt Moe Odin har valgt å sette sluttstrek.

– Jeg har ikke hørt om noe lignende, de fleste tøyser strikken så langt det går

når de har en så populær hingst, legger hun til.

INSEMINERING NÆR EGGLOSNING

– Moe Odin leverte i gjennomsnitt nok sæd til å inseminere åtte hopper per tapping i årets sesong, og det er ikke langt unna hans yngre kollegaer. Basert på antall sædceller han produserer, er det i så måte få begrensninger på antall hopper han kan betjene. Vi har analysert tallene fra tappejournalen hans fortløpende, og konkludert med at det sannsynligvis er levetiden til sædcellene som er den begrensende faktoren, forteller Grøneng Tysland og fortsetter: – Det betyr i praksis at inseminering må skje så nærme egglosning som mulig. Vi har to tiltak som vi tidvis har benyttet oss av i år, men som vi kommer til å innføre fast neste sesong, og det er tapping hver lørdag eller søndag, samt bruk av egglosende hormoner ved behov. Det er avgjørende for en vellykket sesong at vi får så mange hopper som mulig drektige tidlig i sesongen, og unngå «oppopping» av hopper i juni/juli.

NORMAL BRUNST FØRST

– Det er ønskelig at de første hoppene som kommer tidlig om våren for inseminering, har hatt minst en normal brunst før ankomst. Vi anbefaler alle hoppeeiere å notere datoene de ser brunstsymptomer, og ikke minst når

Fakta

Libido, fertilitet – og alder

Det finnes lite forskning på dette området, men det er allment kjent at det er en direkte relasjon mellom libido (kjønnsdrift) og produksjon av kjønnshormonet testosteron. Testosteron spiller en viktig rolle innenfor sædproduksjon, og har betydelig innvirkning på hingstens fysiske gjennom å stimulere økt muskelmasse – ikke forårsaket av trening. Testosteronet innvirkning på hingstens fysiske er svært iøyenfallende på avlshingster. De fleste øker muskelmassen vesentlig allerede i første året de står i avlstjeneste. Nedsatt libido som følge av redusert testosteronproduksjon, i tillegg til ømhet/slitasjeskader i bakparten, er de vanligste årsakene til at eldre hingster ikke lengre kan virke i avl. Det er et normalt at hingster får redusert fertilitet etter å ha passert 20 års alder, men det finnes individuelle variasjoner – hos noen hingster inntreffer disse tidligere enn 20 års alderen.

de opphører. Det skal være ca 21 dager mellom hver brunst og hun bør ikke vise brunstsymptomer lengre enn i tre til fem dager. De første brunstene tidlig om våren er ofte lengre enn normalt, og de er ikke gunstige å inseminere på. Derfor bør hoppene ankomme stasjon tidligst på vårens andre, eller helst tredje brunst.

– Vil det bli en seleksjon av hoppene eller begrensninger i antall?

– Nei, for vi føler oss trygge på at Moe Odin kan håndtere opp mot 70 hopper hvis det blir aktuelt. Vi kommer til å ha dialog med hver enkelt hoppeeier om hoppas status, og komme med anbefalinger ut fra hoppas forutsetninger hva gjelder fertilitet. Som alltid hos oss, vil hoppeeierne vederlagsfritt kunne bytte til en av våre andre hingster – dersom det er tilgjengelig plass, og hoppa fortsatt ikke er drektig når det lir mot slutten av sesongen.

TRE KALDE, PLUSS EN VARM

– Hvordan er Moe Odin å ha på gården?
– Først må jeg få si at det å ha fått lov til å bli kjent med Moe Odin har vært stas. Han er typen som sakte, men sikkert kryper inn i hjerterota og legger seg godt til rette. Han nærmest flommer over av personlighet, elsker oppmerksomhet og er uten tvil en svært klok hest. Han ikke bare liker, han insisterer på å gjøre ting på sin måte. Så lenge alle følger hans anvisninger, går alt på skinner. Han er i så måte langt fra den enkleste å ha med å gjøre, bare så det er sagt, men en blir rett og slett litt starstruck i hans nærvær, så han slipper nok unna med noen flere rampestreker enn hva som strengt tatt er å anbefale, legger hun til med et smil.

– Hvilke andre hingster tilbyr dere på Holtan neste år?

– Tekno Eld (e Tekno Odin) som skal stå sitt første år i Norge, samt Galileo (e Järvsöfaks) som er tilbake fra en svært vellykket sesong i Sverige (54 hopper). Også kommer El Diablo BR tilbake i 2021, sier Elin Grøneng Tysland til TGN.

« Sannsynligvis er det levetiden til sædcellene som er den begrensende faktoren

Elin Grøneng Tysland